

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ

*Один рудий кіт якось сказав пану
у великому чорному капелюсі:
— Реальність не має сюжету,
все само трапляється.*

Я певен, сюжет усе ж є, хоча б на початку. В дитинстві він відчувається. Ось народження, ось дорослішання і певні цілі в недалекому майбутньому. Та із часом орієнтири розмиваються. Туман невизначеності приховує сюжетні лінії, і не певен, що ті лінії взагалі існують.

Ви думаєте, що самурай має лише шлях, бо сповнений звитяги й терпіння, а насправді він просто черговий дорослий, який загубився і прийняв факт відсутності кінцевої мети, як і центрального сюжету.

Протягом шести років навчання в медичному університеті студент зазвичай може бачити кінцеву мету. Йому так здається, що він її бачить. Сповнений романтичних уявлень про професію, ілюзій щодо спасіння когось там у майбутньому, герой робить крок за кроком. Долає перепони, корупцію, вистокє під

тиском системи, бо рухається до гідної мети. На шляху він, звісно, питає себе, чи справді воно того варте і чи не помилився він із вибором. Але в героя немає можливості зазирнути за горизонт подій, він навіть не уявляє, що мета його хибна і веде до моменту, коли він стане точкою світла в тому горизонті, і п'ятьма поглине його.

Та із часом події стають одноманітними. Важко згадати, кого ти лікував учора, а кого — тиждень тому. Пацієнти ніби всі однакові, хоч і з різними життєвими історіями. Чоловіки, жінки, діти... Останніх пам'ятаєш краще. Дитячі обличчя важко забути, та гравітація і їх зітре.

Час зупинився. Спостерігачу може видаватися, що нічого не відбувається або навпаки — все відбувається за планом. Спостерігач помиляється. Він перебуває на безпечній відстані, попиває коктейль через соломинку й інколи дозволяє собі упереджені коментарі — лише власні суб'єктивні спостереження. Те, що відбувається в центрі тієї темної маси, назавжди залишається в ній. Історії, життя і їх закінчення — як пацієнтів, так і медиків. І якщо ви втрапили в лапи цієї діри, то вибратися вкрай важко. Кого я обманюю? — Неможливо. Інше суперечить законам фізики та меті.

У дитинстві я любив дивитися на світло в вікнах. Мені хотілося потрапити за лаштунки кожного будинку чи квартири. Як там живуть? Чи є в них кіт?

* *Горизонт подій* — це межа навколо чорної діри, за яку ні світло, ні жодна інша інформація не можуть вирватися назовні через надзвичайно велику гравітацію.

А може, пес чи крикливий папужка? Що вони їдять, про що говорять? Де стоїть стінка? А трюмо? А той гидотний сервант? Килим на стіні висить? Лежить? Що за збочення? Килим не для того, щоб ногами по ньому ходити. Його дарують на весілля і демонструють гостям. Чи є в них керамічні рибки? Звісно, є. Але чому вони в них є? Їх видають кожній сім'ї? У дитинстві моя голова постійно утримувала в собі купу запитань. Чуже життя — цікавий ребус. І хоча життя сімей у 90-ті виглядало одноманітно, воно не ставало від того менш цікавим. Мабуть, справа не в самому житті, а в можливості дізнатися щось нове. Задовольнити свою цікавість. Імперативний інстинкт спостерігача.

Я написав попередню книжку, бо і сам полюблю слухати історії. Та подумайте: чому саме моя історія? Лише тому, що я склав слова в речення, чи тому, що я лікар, і цікаво почитати про героїчні й не дуже вчинки? Чи просто я трапився на обрії видавництва і вдало вписувався в бізнес-модель? Чому взагалі чиясь історія може бути важливою? Та чи маємо ми щось цінніше за нашу історію?

Кумедно, що в медицині значна частина роботи лікаря — заповнювати історію хвороби, один із розділів якої — історія життя чи інакше — анамнез. Це як брати інтерв'ю у фотона, що на швидкості наближається до чорної діри.

— Бачу, вас цікавить п'ятьма. Декілька слів для історії хвороби. У ядрі якої зірки ви народились? Спадкові захворювання?

Тобі здається, що ти всього лиш інтерв'юер, а виявляється, так само стрімко летиш у ту саму прірву.

На мить може здатися, що ти можеш впливати на події і бути частиною історії, але ти лише спостерігач, і під кінець зникнеш.

«А ще є життя за вікнами без світла. У темноті відбуваються страшні речі».

Я розсунув штори, наскільки це можливо. Ось килим, рибки, історії людей — і твоя теж. Тут немає важливих чи другорядних історій.

Бо хоч я бідний, та маю мрії.

Я мрії покладаю до ніг тобі.

Ступай сміливо.

— Коти не розмовляють, — *відповів чоловік.*

— Ага, а українська медицина існує. То хто з нас бреше? — *спитав кіт.*

Навряд я буду надто оригінальним, якщо зображуватиму наступні події як історію хвороби. Та ми не на конкурсі капітанів, а я — не письменник, щоб надто переживати за літературну цінність написаного. У моїй пам'яті все настільки змішалось за останні роки, що мені справді важко виділити якісь часові координати.

Можна все списати на війну, погіршення ментального здоров'я, але «хвороба» почалась задовго до цих трагічних подій, у яких ми зараз перебуваємо. Війна не додала нам здоров'я, але й не була першопричиною. Так чи інакше, останні роки — просто калейдоскоп епізодів. Думаю, це звичайне життя дорослої людини, коли закінчується сюжет і починається рутинна. Заспокоює, що під кінець усе ж з'являється визначеність

і зрозумілий фінал. У всіх однаковий. Але до нього ще дожити треба.

Історія хвороби — важливе джерело інформації та причина, чому лісів на планеті дедалі менше. Хоча впровадження електронного документообігу мало би врятувати декілька дерев, але якщо вже не пишеш рукою, то хоч роздрукуй. Пройдуть десятиліття, люди винайдуть засоби передачі інформації однією лише думкою, але історію хвороби будуть друкувати. Це врятує від краху виробників принтерів і чорнил до них.

— Але ж я скинув вам на підкірку образ історії хвороби Кузьменка.

— Колего, ось у наші часи ми ті історії пальчиками друкували, по клавішах, а ще раніше ручкою писали.

— Може, ще й пером?

— Жартувати будете?

— Та то я так...

— До обіду щоб була роздрукована та скріплена.

Потім ще зберігай цей стос паперів 25 років. Ви не пам'ятаєте, що їли вчора на вечерю, проте можете згадати, що стирчало у вас із ноги 25 років тому, коли трішки перебрали з друзями.

Майже бібліотека спогадів — як сімейний фотоальбом, тільки замість фотографій — рентгенологічні знімки, електрокардіограма, аналіз крові й сечі.

— Оце в мене в молодості еритроцити були! Як згадаю... Отакі! Не повіриш, онучку. У вас зараз уже не ті. Дрібніші люди стали.

ПАСПОРТНА ЧАСТИНА

Будь-яка історія починається з паспортної частини, а точніше — із втомленого позіхання медичної сестри. Вона бере товстезний журнал із пошарпаним корінцем і вносить дані пацієнта. Бо легше верблюду пройти крізь вушко голки, ніж пацієнту потрапити в стаціонар без реєстрації. Прізвище, рік народження, місце проживання, телефони родичів. На щастя, медична реформа звільнила пацієнта від ланцюга прописки і територіальної прив'язки до конкретної поліклініки. Попри очікування, що відсутність поліклінічної гравітації спричинить масовий вихід пацієнтів у відкритий космос, люди продовжували сміливо крокувати землю.

Втім, до медсестри ще треба якось дійти, і якщо ви зайшли на своїх двох, а не заїхали на каталці «швидкої», або досі не навчились левітації, то:

— Вдягніть бахіли!

— Де їх узяти?

— БЕЗКОШТОВНІ, у коробці.

— Ну, раз безкоштовні... візьму про запас.

У мене є теорія, що саме тонкий синій поліетилен на ногах пацієнтів, які входять у лікарню, й утримує їх на цій планеті. Ви бачили хоч раз космонавта в бахілах поза межами космічного корабля? Отож-бо й воно. Думайте, перш ніж відмовлятися вдягати бахіли. Певен, навіть Смерті доводиться іноді їх одягати, якщо хоче оминати санітарку без травм.

— То як ваше прізвище? Через «о» чи «а»?

— «О».

— Га?

— «О».

— Паспорт маєте із собою? Ну хто йде в лікарню без паспорта, громадянчко?

— Га?

— Ну так би й одразу. Зрозуміло ж, що через «а».

Моя історія починається задовго до народження. Думаю, історія будь-кого починається не в момент запліднення. Ні, ми — лише наслідок довжелезного ланцюжка подій, що бере свій початок від моменту, як ланцетник, копирсаючись у теплому пісочку, вирішив стати кимось більшим, ніж просто щасливим власником хорди, і до моменту, як двоє юних людей на березі лиману хильнули забагато портвейну. Не пийте портвейн на лимані, якщо не плануєте потім мати дітей. Або хоча б не обтяжуйте себе надмірною суспільною мораллю. Втім, я не з'явився на світ через дев'ять мі-